



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 206/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tost 51/2021 z 15. decembra 2021 takto

### **r o z h o d o l :**

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

#### **Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci**

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 8 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Tost 51/2021 z 15. decembra 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľov vyplýva, že prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry“) pod č. k. VII/1 Gv 103/20/1000-210 zo 17. júna 2021 podal na sťažovateľov obžalobu pre drogovú trestnú činnosť a aj pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“). Špecializovaný trestný súd v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) svojím uznesením č. k. 12 T 9/2021 z 21. októbra 2021 rozhodol podľa § 244 ods. 1 písm. a) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) o postúpení predmetnej trestnej veci Okresnému súdu Trnava z dôvodu nesúhlasu s právnou

kvalifikáciou konania aj sťažovateľov (vrátane ďalších spoluobžalovaných) ako zločineckej skupiny, a teda z dôvodu nesúhlasu s právnu kvalifikáciou konania kladeného aj sťažovateľom za vinu podľa § 296 Trestného zákona. Najvyšší súd na sťažnosť prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry uznesením č. k. 4 Tost 51/2021 z 15. decembra 2021 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil uznesenie špecializovaného trestného súdu č. k. 12 T 9/2021 z 21. októbra 2021 o postúpení veci Okresnému súdu Trnava a uložil mu, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

3. Argumentácia špecializovaného trestného súdu v jeho uznesení č. k. 12 T 9/2021 z 21. októbra 2021 k právnej kvalifikácii konania obvinených vrátane sťažovateľov podľa § 296 Trestného zákona bola založená na nezistení podmienok vecnej príslušnosti podľa § 14 písm. j) Trestného poriadku z dôvodu, že „*opis žalovaného konania obvinených v podanej obžalobe, ba ani dôkazy zhromaždené v prípravnom konaní, nijako nenasvedčujú existencii zločineckej skupiny.*“. K takémuto záveru dospel špecializovaný trestný súd predovšetkým na podklade toho, že (i) zabezpečovanie pervitínu v [REDAKOVANÉ] a okolí bolo zväčša spontánne podľa aktuálnej situácie „*na trhu*“, bez nutnosti nevyhnutne striktno rešpektovať vopred dohodnuté či ustálené personálne väzby, ktoré neboli nijako zvlášť výrazne ani pevne hierarchizované, (ii) zmena odberateľa pervitínu nebola osobitne ničím sankcionovaná a každý zúčastnený subjekt na obchode inkasoval cenu za drogu podľa svojho voľného určenia, teda jednotlivé osoby sledovali síce rovnaký, ale individuálny cieľ (predaj drog so ziskom pre seba), (iii) v obžalobe absentuje zmienka o tom, akým spôsobom mal skupinu riadiť a koordinovať jej činnosť [REDAKOVANÉ], ktorý mal stáť na jej čele, (iv) činnosť skupiny bola/mala byť založená len na báze dobrovoľnosti (nie z donútenia či pod strachom) za súčasnej absencie prísnych pravidiel typických pre zločinecké skupiny. Podľa špecializovaného trestného súdu malo ísť len „*o variabilnú spoluprácu osôb v dilerskej komunite, bez striktno definovaných (a rešpektovaných) vzťahov nadriadenosti a podriadenosti, bez vysokého stupňa delby ich práce, ako aj bez existencie systému odmeňovania členov údajnej zločineckej skupiny, či inej formy jej spoločného riadenia a financovania.*“.

4. Naproti tomu najvyšší súd v napadnutom uznesení k právnej kvalifikácii konania aj sťažovateľov podľa § 296 Trestného zákona v súhrne dôvodil, že «*Z už takzvanej skutkovej vety podanej obžaloby plynie, že v nej popísaná skupina mala pôsobiť cca 8 rokov, teda pomerne dlhé časové obdobie, z ktorej plynie aj jej určitá stabilita, mala byť zriadená sa účelom páchania obzvlášť závažnej trestnej činnosti „drogového charakteru“ a takýmto spôsobom dosiahnutia zisku, mala mať určitú štruktúru, hierarchiu prezentovanú tromi stupňami, teda vertikálne členenú, kde vyššie postavené zložky mali riadiť nižšie, teda s určitými vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti s tým, že nižšie zložky mali plniť pokyny vyšších zložiek, pričom ich činnosť mala byť dôsledne riadená a koordinovaná. O takto popísanej trestnej činnosti nie je možné, podľa názoru najvyššieho súdu, zjavne na prvý pohľad skonštatovať, že znaky zločineckej skupiny, či už podľa § 129 ods. 4 Trestného zákona alebo ustálenej rozhodovacej praxe (R 51/2013) nespĺňa.*».

## II.

### Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti rozporovali právne závery najvyššieho súdu, ktorým bola opätovne založená vecná príslušnosť konať v ich trestnej veci špecializovanému trestnému súdu v dôsledku aprobovania právnej kvalifikácie konania kladeného im za vinu aj podľa § 296 Trestného zákona. V rámci svojej právnej argumentácie, vychádzajúc zo zákonnej dikcie § 235 písm. d)

Trestného poriadku, nastolili základnú právnu otázku spočívajúcu v povinnosti prokurátora ako „pána obžaloby“ odôvodniť podanú obžalobu spôsobom založeným aj na opise skutkového deja a uvedení dôkazov, ktoré odôvodňujú podanie obžaloby, vrátane obhajoby obvineného a stanoviska prokurátora k nej aj do právnej kvalifikácie konania kladeného obvinenému za vinu. Teda prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry si podľa sťažovateľov nesplnil svoju zákonnú povinnosť odôvodniť podanú obžalobu spôsobom, ktorý mu ukladá § 235 písm. d) Trestného poriadku, a to aj do riadneho odôvodnenia právnej kvalifikácie konania, ktoré sa kladie obvineným za vinu, čo v prípade sťažovateľov predstavovalo riadne odôvodnenie ich konania aj podľa § 296 Trestného zákona, teda právnej kvalifikácie ich konania ako konania v rámci zločineckej skupiny. Podľa právneho názoru sťažovateľov „súd musí mať možnosť už po podaní obžaloby hodnotiť aj dôkazy uvedené v obžalobe z pohľadu jeho vecnej príslušnosti a nie obmedziť toto jeho právo len na dokazovanie ha hlavnom pojednávaní, ako to urobil Najvyšší súd SR. Ak by mal platiť výklad použitý Najvyšším súdom SR v uznesení č. k. 4 Tost 51/2021 zo dňa 15.12.2021, bola na mieste otázka, načo sa odôvodnenie obžaloby potom robí, pre koho.“. Na podporu svojej argumentácie poukázali aj na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu vzťahujúcu sa na právnu problematiku posudzovania zločineckých skupín.

6. Na podklade uvedeného sťažovateľa ústavnému súdu navrhli, aby takto rozhodol:

*„Najvyšší súd SR uznesením č. k. 4 Tost 51/2021 zo dňa 15.12.2021 porušil ústavné právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo sťažovateľov na zákonného sudcu podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*

*Uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 4 Tost 51/2021 zo dňa 15.12.2021 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.“*

### III.

#### **Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti**

7. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť nepripustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

11. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia sa z dôvodov uvedených v podanej ústavnej sťažnosti domáhali v podstate revízie postupu a určenia skutkových a právnych dôvodov, ktoré v bezprostrednej nadväznosti viedli orgány činné v trestnom konaní k ich posúdeniu najprv podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda k vzneseniu obvinenia sťažovateľom pre stíhanú trestnú činnosť vrátane jej právnej kvalifikácie a k následnému podaniu obžaloby prokurátorom na súde. Parciálnou súčasťou prebiehajúceho trestného procesu bol teda postup prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku spočívajúci v podaní obžaloby č. k. VII/1 Gv 103/20/1000-210 zo 17. júna 2021 na špecializovanom trestnom súde aj na sťažovateľov a aj s právnou kvalifikáciou konania kladeného im za vinu podľa § 296 Trestného zákona. V rámci tohto postupu a nadväzujúceho priebehu konania popísaného v bodoch 2 až 4 tohto odôvodnenia sťažovatelia okrem namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietajú ako kľúčovú otázku porušenie práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ku ktorého porušeniu malo dôjsť tým, že najvyšší súd určil pôsobnosť špecializovaného trestného súdu na konanie (§ 14 Trestného poriadku) namiesto vecnej a miestnej príslušnosti Okresného súdu Trnava indikovanej špecializovaným trestným súdom. Teda k porušovaniu primárne ich práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy (a tým sprostredkovane aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 8 ods. 2 listiny) malo dôjsť tým, že v ich trestnej veci koná senát špecializovaného trestného súdu namiesto samosudcu alebo senátu Okresného súdu Trnava. Ústavný súd k uvedenému konštatuje, že vníma snahu sťažovateľov o spochybnenie pôsobnosti špecializovaného trestného súdu na konanie a s ňou aj previazanú právnu kvalifikáciu konania kladeného im za vinu aj podľa § 296 Trestného poriadku v širšom rámci ako ich obranu, ktorou sa právnymi prostriedkami priliehajúcimi k danému štádiu trestného konania bránia proti svojmu trestnému stíhaniu, aktuálne v štádiu konania pred súdom (ako ďalšej fázy prebiehajúceho trestného konania).

12. Ústavný súd už v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05,

IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

13. Ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem, akou Trestný poriadok nepochybne je. Základné práva a slobody sú v ich materiálnom vyjadrení „výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či určité konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Práve v tomto kontexte sa aj niesla úvaha najvyššieho súdu v napadnutom uznesení o konečnom posúdení charakteru stíhaného zoskupenia vrátane účasti sťažovateľov na ňom „*až po vykonaní, zohľadnení a vyhodnotení dokazovania na hlavnom pojednávaní.*“. Naostatok koncepcii materiálneho vnímania právneho štátu aprobovanej judikatúrou ústavného súdu neprotirečí ani záverečná poznámka najvyššieho súdu o tom, že „*aj v prípade, že by špecializovaný trestný súd po vykonaní dokazovania došiel k záveru, že predsa len žalované zoskupenie zločineckou skupinou nie je, nič mu nebráni podanú obžalobu napriek tomu prejednať.*“. Tento záver je podporený § 280 ods. 1 druhou vetou Trestného poriadku a znamená pre sťažovateľov vyšší štandard ochrany ich práv, keďže aj v naostatok uvedenom prípade pre sťažovateľov priaznivej zmeny právnej kvalifikácie, ale aj v prípade posúdenia ich viny podľa obžaloby alebo inak rozhodne o ich prípadnom odvolaní najvyšší súd (a nie Krajský súd v Trnave). Ak by sťažovatelia napriek tomu zastávali názor, že v ich veci rozhodol nepríslušný súd, a mienili takto sprostredkovane spochybnit' osobu zákonného sudcu, je potrebné (prednostne) využiť opravné prostriedky v rámci všeobecného súdnictva vrátane dovolania z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (a naopak, sťažovatelia si nemôžu prostredníctvom ústavnej sťažnosti vopred zabezpečiť priaznivejšie kvalifikačné posúdenie veci súdom).

14. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmieta sťažovateľmi podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 12. apríla 2022**

**Ladislav Duditš**  
**predseda senátu**